

גליון מס' 225

שנה ה'
פרשת צו
שבת הגדול
ה'תש"פ

בית הכנסת לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לעיון - לפתח"צ
כולל אברכים לתורה - אחו"צ
רחוב מורדכי' 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
מתחם נגי' וידיים - עקבי אברכים
רח' רש"י 5 אלעד
מתחם ביתו התלמוד תורה
רח' רש"י 9 אלעד
מתחם המכינה לשיבת סטנה
הכלל חסידי - אלעד
רח' רש"י 3 אלעד

בית שטפנשט - נבניתים
קבר הצדיק שטפנשט
רח' רש"י 1 נבניתים
כולל אברכים - בית נטת - מודיעה
* מרכז מתנדבים ולוקים

הכנסת אורחים ואש"ל ברומנה
לקבוצת יחידים - ברומנה מודיעה
מתחם קבר ואחיו הראשון שטפנשט
רח' אליהו 2 שכ' פאקורד אישי - רומנה

מפעל קמחא דסחא
קמחא דשכא
עזר וסיוע למשפחות בריכות בני
הדגלים ושבתות השנה.

אור מתחיות
שיעורי תורה ברחבי הארץ, בסני חיוק
וערכי יחידות לעם שטפנשט, בהשתתפות
נרולי המפעלים ומרכז הרבנים

הספריה התורנית ומזיוארן
להנצחת יחידות ומתחם
זכר הצדיקים שטפנשט.

מבית תורה
"תורת אמת - שטפנשט"
לדוואר חסידי מודיעה הקדושים,
לבית שטפנשט - ויזון - וחסידי רומנה.

מפעל האגודות
לחסידי רומנה

מספרי המגן בית להשיג
במשכר המוסדות
אנציקלופדיה מילות משמעותיות מרח"ק ב"ח
אגודת אמת - שטפנשט

רשפי קודש - ויזון
סגולות מליכים - ניסן
עלי זבת
ח"א עניי ברת מילה,
ח"ב עניי חלקה,
ח"ג עניי נישואין ונעוץ טאני.

לימוד עניים - בדרום הלימוד
כחור של משיח - עניי שטפנשט עתיקים
אלבום עם שני דיסקים

י"ל על ידי מנחם
"תורת אמת - שטפנשט"
הצטרפו לקבוצת הגליון כל שבוע
בדוא"ר: 6160303@gmail.com
טלפון: 03-579-03

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרזה שרים

ילקוט מתורת רבותינו הקדושים זי"ע"א בפרשת השבוע

צו את אהרן (א. ו.)

רש"י הק' מפרש "אין צו אלה לשון זרוז, מיד ולדורות, אמר רב שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כים" מן הרה"ק רבי מנחם נחום משטפנשט אמר: באפשרותי להשפיע ממון רב על ישראל, אלא שמתירא אני מכך, מכיוון שהאיש המתעשר ומושפע בממון מקבל יצר הרע חדש. ושלא לא יוכל לעמוד כנגדו.

(ס' מילין סתימין - שטפנשט)

והרים את הדשן... ושמו אצל

המזבח. (א. ו.)

רמז רמזה לנו התורה, שכשם שהדשן היה נבלע אצל המזבח, כך זכות הקרבנות "נבלעת" ונותרת לאורך ימים, ונוקפת לו לעם ישראל לדורי דורות. וזהו שרמז גם דוד המלך ע"ה משורר התהילים בפסוק "יזכור כל מנחותיך ועולתך ידשנה סלה" (כ. ד). דהיינו, דשן העולה שנבלע אצל המזבח יעמוד לנו ויעלה זכרוננו לדורות לזכות לנו.

(שפת אמת)

והרים את הדשן אשר תאכל

האש. (א. ו.)

סיפר הרה"ק בעל ה"דגל מחנה אפרים" מסדליקוב כי פ"א שאל אחד מתלמידי המגיד הגדול ממעריטש ילמדנו רבינו מנין לוקחים את תלהבות להשי"ת נענה לו רבו ואמר "מי שצריך לאש מחפש באפר", ופירש בזה בעל

ה"דגל" את הפסוק "והרים את הדשן אשר תאכל האש" (א. ו.) דשן היינו אפר, שיחזיק עצמו לאפר ועי"ז יתעורר בליבו ההתלהבות לבורא ית', וזהו 'והרים את הדשן' היינו שהבחניה של אפר ירים אותו, 'אשר תאכל האש' דהיינו שיבוא לידי התלהבות, 'ושמו אצל המזבח' שע"ז ישם אלו ליבו בצער ויסורי השכינה 'כביכול', 'עד הבוקר' עד שיאיר אור בוקר הגאולה.

ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים. (א. ו.)

הרה"ק רבי שמעון יערוסלב זי"ע היה אומר כי בפסוק ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים. (א. ו.) ישנו רמז כי כאשר אדם בא לומר מוסר לזולת עליו תחילה לתקן מעשיו שלו ולשוב מעבירות שבידו כמו שמצינו בדברי חז"ל "בגדיו נדרש בלשון 'בוגדיו' וזה רמז הכתוב: 'ופשט את בגדיו' תחילה עליו לפשוט את בוגדיו ופגמיו מעבירות שבידו, ואז 'ולבש' יוכל להתחיל לתקן 'בגדים אחרים' בגידותיהם של אחרים. ועזה"ד פירש גם את כוונת הפסוק (תהלים קד, כג): "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב". ערב מורה על ערבותו של אדם לחבירו ואחריותו אליו, שכל ישראל ערבים זה לזה. אך לפני שיצא האדם לעבודת ערבותו, להוכיח ולתקן את חבירו, עליו לדאוג לתקן את עצמו. מקודם: "יצא אדם לפעלו", ורק לאחר מכן יוכל לפנות: "לעבודתו עדי ערב".

על אלה אני בוכיה

הגאון הליטאי בעל הנשמה החסידית

הגאון הגדול רבי צבי שינקר זצ"ל

ראש ישיבת 'בית דוד'

זכיתי לעמוד על סודו של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי צבי שינקר זצ"ל בעת לומדי בישיבתו 'בית דוד', בשיעורי, בתהלוכותיו, בהנהגותיו, או אז גיליתי במעט את אדרתו המלמדנית במלוא יפעתו וזיוו. הוא היה עליו אמיתי, ישיבתו 'בית דוד' הייתה שילוב נדיר של בחורים ליטאים וחסידים ועד שנת תשמ"ט הייתה הישיבה סמל של שילוב בכל שיעור ושיעור חצי ליטאים חצי חסידים, שכן הישיבה 'בית דוד' נשאה את שמו של הגאון רבי דוד כהנא שפירא מפירדא אחיינו של השם משואל מסוכאטשוב אצלו נתגלד ולמד תורה, ובארה"ק היה ממקורבי הבית ישראל מגור זי"ע"א. עוד בלומדו בישיבת פוניבז', מפה לאון נלחש הסיפור ההירואי שפעם ברוב למדנותו פרץ את השיעור כללי של הרב שך שהפסיק לומר את השיעור כי הבנין של הפלפול נפל, אם הסיפור הזה היה אמת או לא אינני יודע, אבל הוא התאים לאופי הסוער והלמדני של ראש הישיבה כמו כפפה ליד, כארי שבחבורה היה, כשדיבר בלימוד היה קולו נשמע כקול שאגת אריה, בפילפוליו, בסברותיו, בריתחא דאורייתא של היה כחד בדרור, אלפי תלמידים זכה להעמיד, והרביץ תורה לעדרים רבות בשנים. אולם גם זכיתי לראותו בצד הבלתי מוכר שלו במחזותיו, 'הצד החסיד' שהיה טבוע בו בדמו ובעורקיו, נופך מיוחד היה ננסך בו עת היה יושב להתועדות חסידים, עם חבריו ומכריו לספסל הלימודים מתקופת הישיבה בפוניבז', חן מיוחד הוצק בשפתותיו עת היותו מתלב אמרה חסידית, 'דערהער' או 'קנייטש' בהנהגותיהם הטמירות של האדמורי"ם שבצילם הסתופף ומשווה אותם עם ווארט או אמירת מוסר מ'ר' חאצקל' הוא מרן המשגיח רבי יחזקאל לעזנישטיין מפוניבז' זצ"ל, על השולחן היה מונח י"ש שמרחיבים דעתו של אדם ומעלים אותו טפח רוחני מעל גבי הקרקע, האוירה הייתה מתלהטת, נכנס יין יצא סוד, סודה של תורה ובכשונה של חסידות, אוירה רוחנית שלא תסולא בפז, רגעים שמעטים כמותם אפשר לחוות בימינו, אשר עין ראתה זאת.

נהוג לשייך אותו לקבוצת הנערים של המדרך 'רבי יונה צלר' מי שכונה האבא של בתי אבות פוניבז', ומטבע הדברים היותו קשור בלו"ג לרבוה"ק מרח"ן לקח עמו את הנערים מבתי האבות לחמם את לבם ונשמתם הדוויה בצילם של האדמורי"ם וכך זכו כמה מהתלמידים שלמדו בפוניבז' דא, כשאלוהם הצטרפו אפילו כמה מגדולי החשובי הת"ח המשתייכים לציבור הליטאים שבשקט בשקט הפכו לחסידים נלהבים ולמנחלי תורתה, אך את הסיפור הנכון של סיפור התקרבותו של ראש הישיבה למרן האביר יעקב מסאדיגורא ברחוב נחמני שמענו השבוע מפי רעו וידידו ילחט"א רבי משה קנר הי"ו (מרמת אהרן ב"ב): הייתה חבורה של בחורים בפוניבז' בראשותו של רבי יונה צלר זצ"ל שהיו באים לרבי מסאדיגורא בנחמני והוא דאג לקירובם אל הרבי, אבל ר' צבי היה גר בת"א היה לו חבר נוסף תל אביבי הרה"ג ר' יהושע רובנבל זצ"ל (מרמת אלחנן ב"ב), הם היו סוג של 'מבקשים', שהסתובבו בחצרות האדמורי"ם של ראש הישיבה למרן מסאדיגורא ברח' נחמני הרגישו כי מצאו את אשר איזוהם נפשם, ומני אז הם התקרבו ביותר לרבי מסאדיגורא, כך הם השתלבו איתנו עם קבוצת הבחורים תלמידי רבי יונה צלר בפוניבז', פעמים רבות הוא היה מגיע לטישים, להדלקת נרות חנוכה, לנענועים, וגם באופן אישי הוא היה נכנס לרבי להתיעץ ולהחכים, בפוניבז' הוא היה מוכר כעילוי גדול, הוא היה חבורת אצל ראש הישיבה הגאון ר' דוד פוברסקי, הוא היה בן בית אצל הרב שך שהיה מתחשב בדעתו, אצל המשגיח ר' יחזקאל הוא היה מגיע רבות לביתו, זכרנוי שבפורים היינו עושים סבב אצל ראשי הישיבה, גם בפורים האחרון לחי' מרן המשגיח היינו אצל ר' יחזקאל, ככניסה לביתו שהיה מתחב לכולל הוא אמר לנו 'למה באתם אלי', לא מגיע לי כבוד, כי אני לא אומר יותר שיחות, הוא היה אז לבד בחדר, למד אז מסילת ישרים, הכניס אותנו לביתו ואמר לנו שטיקל תוירה, רבי צבי היה חריף ועילוי על אף שהיה צעיר דעתו נשמעה אצל ראשי הישיבה והתחשב בה, היינו יושבים הרבה 'חסידישע פבריינגען' ותמיד הוא היה ראש המדברים, הוא היה שופך מאמרי חסידות מתובלים בדברי מוסר שעות ארוכות, הייתי מגיש על השולחן משקה 96, והוא היה לו ראש חזק מאוד, זה לא השפיע עליו, אלא להפך, מוסריו ודבריו היו נשמעים ברמה, והכל היו מטים אוזן לשמעה בחריפות בלתי מצויה.

אבל יחיד נעשה לנו, חסידי בית רח"ו על אבדת אחד מגדולי מוסרי תורתה ומנחיליה ברמה, חבל על דאבדין ולא משתכחין. מי יתן לנו תמורתו. בשבת קודש האחרונה לסדר אדם כי יקריב מכם, ג' בניסן ה'תש"פ, לאחר שזנזוך ביסורין קשים מזה כמה חודשים, השיב את נשמתו הגדולה ליוצרה, ובמוצאי שבת קודש בתוך כל היגון הכלל עולמי על המגיפה המשתוללת ומכה ללא רחם, השתלב האבל הכבד של המוני תלמידיו ומכריו בהלוויה רוויה תוגה והכבדי למעלה ראש, וכשם שכאן היה אבר רחום לתלמידיו כך נבקשו כי שם למעלה יהא מליץ יושר לעצירת המגיפה הנוראה מעל עם ישראל ועל העולם כולו.

יהיה זכרו ברוך לעד

תלמידו

אברהם יעקב סלמון

לא תאפה חמץ חלקם נתתי אותה מאשי.

הרה"ק רבי מאיר מאפטה ז"ע אמר על מה דאיתא בכתבי האר"י זי"ע (הובא בבאה"ט אורח סי' תמו סק"א) "הנזהר ממהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה". ואשר על כן צריך האדם לשמור עצמו בכל מה דאפשר, ולכן נקרא 'מצה שמורה', אמנם שמירה יתירה ומופלגת עד קצה גבול היא בלתי אפשרית לאיש קרוץ מחומר לולא שולח לו הקב"ה מלאכיו הממונים על השמירה וישמרו אותו ממהו חמץ. וכך דרש את הפסוק בפרשתינו: 'לא תאפה חמץ חלקם', לשון חלק בלי שום סרך של משהו חמץ, 'נתתי אותם מאשי', דיינו שאשלח לך מלאכים שישמרו אותך, שמלאכים נקראים 'אשי'.

(אור לשמים)

זאת התורה לעולה למנחה לחטאת (ו, לו)
בזמן שביהמ"ק קיים היה החוטא שב בתשובה והקרבת מנחה, ואילו כיום, כאשר אין לנו לא מזבח ולא כהן לכפר, עסק התורה הוא התשובה והכפרה לכל החטאים, והיה הרה"ק רבי פנחס מקאריץ מלמד דבר זה מהכתוב: זאת התורה לעולה למנחה לחטאת וכו' שבימינו התורה היא התשובה לכל עבירות, דכתיב "זאת התורה לעולה" וגו' כלומר, אם נתחייב עולה לומד תורה, נתחייב אשם לומד תורה (מנחות קי.).

(מדרש פנחס)

מבחר מטעמים בקריאת שם "שבת הגדול"

הגה"ק בעל ה"חתם סופר" זי"ע היה נותן טעם לשבח, בדבר קריאת שם שבת הגדול: וכך אמר: על פי מה דנפסק להלכה ב"טור": "אין אומרים 'ויהי נועם' - ואתה קדוש' במוצאי שבת, שחל יום טוב באותו שבוע". אחד הטעמים הוא, שאם אין ששת ימי המעשה, קדושת השבת עדיין נמשכת ואין לה הפסק. וא"כ, הואיל ופסח מצרים היה יום טוב הראשון שקיבלו ישראל, וחל אז ביום ה', יוצא שהשבת שלפני יציאת מצרים היתה הפעם הראשונה שבת גדולה יותר וקדושתה נמשכה כל השבוע. אבל שאר השבתות עד אז, גדלם היה רק כ"ד שעות. ולכן קיבלה שבת זו שם "שבת הגדול", הגדול מאז בריאת העולם.

*

הרה"ק בעל ה"באר מים חיים" מטרנוביץ כתב בענין זה דהנה מבואר בש"ע (א"ח סי' ת"ל) "שבת שלפני הפסח קורין שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו" ורבים ראו ותמיהו מדוע לא יתיחס הנס ליום יו"ד בחודש אף אם חל, שהרי אז היה הנס, וביאר לפי בזה"ק "... דההוא יומא מתברכין מניה כל שיתא יומין עלאין וכל חד וחד יתיב מזונא לתא מהאי ברכה דמתברך ביומא דשביעאה וכו' אם כן רואים מזה שכל הברכות והטובות והחסד שנעשה בכל ימי השבוע לכללות העולם או לאדם פרטי הכל נעשה ונתמשך משבת קודש שלפניה... אשר ע"כ הנה הטובה הגדולה והנס שנעשה ביציאת מצרים בא' מימי השבוע, הנה ודאי כבר נמשך ונעשה הנס הזה בשמי השמים במקור בשבת קודש שלפניו, כי "כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא דשביעאה תליין" ואין בפרט אלא מה שבכלל וע"כ שבת שלפני הפסח קורין שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו, כלומר הנס של יציאת מצרים כבר נעשה בו בשבת הזו שהוא כולל הברכה מכל ששת הימים ומניה מתברכין כל שיתא יומין, וע"כ קורין אותו שבת הגדול שהוא

מורה על הגדולה והנס.

*

שבת הגדול סימן לגאולה

מין הרה"ק אדמוה"ז מסאדיגורה ביאר הענין שנקרא שבת הגדול, כי איתא (שבת קיח) אלמלי שמרו בני"י שתי שבתות מיד היו נגאלין, ואיתא בספרים הק', היינו שבת הגדול ושבת תשובה, והענין הוא כי לבא להתגלות בחי גאולה אי אפשר רק ע"י תשובה לה' באמת או ע"י חסד השי"ת, כדכתיב (ישעי' מו, יא) למעני למעני אעשה, ואז ביציאת מצרים היתה הגאולה בחסד ה' כדכתיב (שמות יד, לא) וירא ישראל את ה' הגדולה, היינו התגלות החסד. ע"כ נקרא השבת הזו "שבת הגדול". והעיקר הוא שישראל יעשו תשובה בכל לבם ונפשם, ע"י י' יהי גאולה שלימה.

*

הרה"ק רבי ישראל מטשרטקוב כתב: הנה ידוע כי יש דברים הנתונים תחת הזמן כמו כל דברים הטבעיים, ויש דברים הנתונים למעלה מהזמן אדרבא המה מושלים על הזמן, צדיקים המה למעלה מהזמן ומושלים על הזמן, ונגד שני אלה חלק בתחילת הבריאה, ששת ימי המעשה מנהלים את כל הברואים הטבעיים ע"י מזלות וגרמיים השמימיים, ודברים בלתי טבעיים מתנהלים ע"י שבת שהוא ג"כ למעלה מהזמן, והנה ע"י ששת ימי שבת את השבת במצרים, ע"י עלו למעלה מהזמן, ולכן נגאל ואף שהי' קודם הזמן של ד' מאות שנה, ע"כ נוכל לומר בדשכיל זה נקרא שבת שלפני פסח, "שבת הגדול", כי ע"י ובזכותו נגאלו ישראל באותו השבוע קודם הזמן של גזירת ארבע מאות שנה.

(נגזי ישראל)

*

הרה"ק בעל ה"שפת אמת" מגור זי"ע אמר דהטעם ששבת זו נקראת בשם "שבת הגדול", כי עד ליציאת מצרים היתה השבת מציינת עובדה אחת, את בריאת העולם על ידי הבורא יתברך, ככתוב (שמות כ, יא) "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ". אבל מיציאת מצרים והלאה נוסף לה לשבת דבר נוסף, "זכר ליציאת מצרים", ככתוב (דברים ה, טו) "כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' וכו' על כן צוה ה' לעשות את יום השבת". מצות השבת קיבלה, איפוא, מעת יציאת מצרים יתר גדולה בהיותה עדות כפולה, לבריאת העולם ולשחרור ישראל מבית עבדים. על כן ראויה השבת להיקרא בשם "שבת הגדול".

דרשה בשבת הגדול

רבוה"ק לבית רוזין היו תמיד דורשים את ענין ה"תשובה מאהבה" בימי חג הפסח כמובא בכל הספה"ק. מנהג של רבינו הרה"ק מרוזין זי"ע היה לשוח אודות מנהגם של ישראל קדושים, לדרוש דרשות בשבת-הגדול ובשבת-תשובה, והיה רגיל לספר על מנהגו התמוה של רב אחד "בעל דרשן", שהיה דורש ברבים בשבת-תשובה על ענייני "הגעלת כלים" ובשבת-הגדול היה דורש על ענייני תשובה. אולם רבינו הרי"ז נער הסביר את מנהגו זה, כי הוא אמת לאמיתו עפ"י מאמר חז"ל "השב מאהבה זדונות נעשים לו כזכויות, והשב מיראה נעשים זדונות נעשים לו כשגגות", ולכן צריך בנוסף לעבודה הגדולה של התשובה כפנה מיוחדת של עבודת ה"תשליך" שמשליכין העברות לנהר בכדי לכפר על השגגות. וזה היה טעמו של הרב שדרש להגעיל את הכלים, דהיינו לשוב מיראה ולתקן את ה"מידות" והאיברים. כידוע ליודעי חן, האיברים בשם "כלים" יקראו, אבל פסח הוא בבחינת "חסד", והתשובה

היא "מאהבה", אשר כאמור "זדונות נעשים לו כזכויות", ולכן דרש אז בענייני תשובה. והוסיף הרי"ז נער בדרך צחות, כי לכן הולכים לשאוב מנהג "מים שלנו" לצורך המצות, כדי להשיב בחזרה את העברות, שהיו "שלנו" לפני התשובה, ושהשלכנו שם ב"תשליך", כדי שיהפכו ל"זכויות" בידינו ויהיו "שלנו" באמת וקראו וד"ל.

ענייני בדיקת חמץ ואפיית מצות

דיני ביעור חמץ כמקור וראיה לאהבת הזולת.

מרגליה בפומיה של הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע על אלו שדרכם לבטל את זולתם, כי יש ללמוד איך נהגו חז"ל בענין זה, וכך אמר: המשנה הראשונה במסכת פסחים פותחת ב"אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר", וכפי שנתבאר בגמרא, המצווה מדאורייתא היא ביטול החמץ ואילו הבדיקה היא מתקנת חז"ל. אם כך, למה לא פתחה המשנה בדין ביטול חמץ? אמר רבינו כי חז"ל הורו לנו בזה, שאין פותחין בביטול, אלא קודם כל צריך אדם לבדוק היטב בעצמו, לפני שיבטל יהודי אחר, כפי שסדר המצווה הוא קודם בדיקה ואחר-כך ביטול...

אור לי"ד בודקין את החמץ.

הרה"ק בעל ה"אור ישראל" מסאדיגורה היה דרכו בקודש ללמד סגנוניה על ישראל על דרך הרה"ק מבארדיטשוב, כך גם לימד זכות על ישראל בענין בדיקת וביעור חמץ וכך אמר בתוך אמרי קדשו: "אור לי"ד בודקין החמץ", היינו שבליילה של ארבע עשר רק "בודקין" ולא שורפין, כי לילה דומה לגלות, ובגלות אי אפשר לבער כל הרע, ולכן עושין רק הבדיקה, ומשאירין רק ההכרחי כדי חיינו, אבל ביום שהוא בחינת גאולה, אזי יכולין לבער הכל, יהי רצון שנוכה לעתיד לבוא לעת הגאולה הדומה ליום ויהי בעזרת הגאולה שלמה ב"ב.

אבי זצוקלה"ה [הרה"ק אדמוה"ז מסאדיגורה זי"ע] אמר, אי אפשר שיהי' גאולה כללית עד שיהי' מקודם גאולה פרטית, ומהו גאולה פרטית, שכל אחד יבער הרע מקרבו, ובוה הזמן שכולם רוצים לבער הרע מקרבו, א"כ הרי זה איתעדל"ת. השי"ת יעזור שיהי' גם אתעדל"ע שכל אחד יוכל לבער הרע מקרבו, ויהי' גאולה פרטית, ואח"כ יהי' גאולה וישועה כללית אחי"ר.

(אור ישראל)

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ.

שאל הרה"ק רבי משה יהודה לייב מפאשקאן: יש להבין ענין הבדיקה שהזכירה עליו המשנה. כמדומני שאין לך אדם בישראל הבא לבדוק חמץ שלא ניקה קודם היטב בדיק ביתו ולמה צריך עוד לבדוק אחריה כל כך? וביאר דהרי ידוע מספה"ק דחמץ מרמז ליציה"ר ומצה ליציה"ט. וא"כ יש לבדיקת החמץ וביטולו גם משמעות מיוחדת של בדיקה וחיפוש אחר נגעי הנפש והלב שבהם לקוי האדם, ומי יאמר זכיתי לבבי, לכן החמירו בענין הבדיקה, להורות שיחפש ויבדוק האדם היטב בחיפוש אחר חיפוש אחר מעשיו. לשרש ולעקור מהם כל דבר רע, ואז יוכל לזכות בסגולת הלכות הפסח באכילת המצות המרמז ליצר טוב, ויתקיים בו מאמרם (ברכות ס:) וישלוט בי יצר טוב ואל ישלוט בי יצר הרע.

(ברכת משה)

באר בשדה - שטפנשטי

פניני גאולה במשנת מרן הסב"ק מרוז'ין זי"ע

אז יבקע כשחר אורך

מרן רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל היה רגיל לומר, שדרך הגלות דומה לעליה בהר. כמו שעיקר הסכנה היא בשמגיעים לפסגת ההר, שלא יפלו ויתדרדרו למטה לגמרי, כך גם בגלות, עיקר הסכנה היא כאשר מגיעים לפסגה, דהיינו לסוף הגלות, שהיא תקופת ביאת המשיח, כי כל מטרת קץ הגלות הוא התגלות כבוד מלכותו יתברך. ולכן תקופה זו היא התקופה הקשה ביותר, משום שלפני האור הגדול בא חושך. וכמו שלפני מכת בכורות היה מכת חושך, כך גם חושך הכפירה יתגבר באופן מיוחד לפני ביאת המשיח.

הקב"ה יכול לדלג על כמה דפים...

כשחשו לפני הרה"ק מרוז'ין זי"ע על אחד מהספרים הקדושים, שכתוב שם מהצרות הרבות שיהיו קודם ביאת המשיח, אמר הרה"ק: "השי"ת יכול להפוך כמה דפים מהספר הלאה", היינו שיכול לדלג על הצרות.

עד שתכלה פרוטה מן הכיס

אמר הרה"ק רבי מנחם נחום מבאיאן - טשערנוביץ בשם זקינו הריז'ינער זי"ע: לפני ימות המשיח יהא שפע גדול, וממילא תהיה ההוצאה גדולה (כלומר: יתרגלו לחיות בהרחבה ולא יסתכלו על ההוצאות), ואחר זה תיפסק ההשפעה ותישאיר אך ההוצאה בלבד, והיינו חבלי משיח.

תכלית יסורי הגלות - לבל ידח ממנו נידח

שמעתי מהרה"ק מרוז'ין שבגמר התיקון יתוודע שכל הדברים שעברו ישראל בגלות, הכל הוא מהק-ל אדון על כל המעשים, ומשפט הרשעים ועונשם הוא על שעשו את רצון עצמם והיקשו ליבם להרע לישראל יותר משנצטוו (כדעת הרמב"ם על עונשי פרעה, הל' תשובה פ"ו ה"ג). וסוף דבר שכל הנשמות יודעו, כי לא ידח ממנו נידח, ולכן אמר הנביא על העתיד (ישעיה ס"א) ועמך כולם צדיקים.

(בית ישראל - רד"ו)

כל התאריכים שנאמרו, כולם אמת!

פעם דיבר מרן הרה"ק מרוז'ין זי"ע על הענין המבואר בספרים הקדושים, על זמני קץ שונים זה מזה, שכולם הוכיחו זמנם מהמקרא, כי באמת זמן ביאת משיח הוא בכל יום ויום, אלא שהדבר תלוי בתשובת ישראל. כמו שאמרו חז"ל ששאלו אימתי אתי מר, והשיב "היום אם בקולו תשמעו" (סנהדרין צח). וליכא מידי דלא רמיז באורייתא, וע"כ יש רמז בתורה על כל יום ויום, כי כל יום הוא הזמן רק שתלוי בתשובה. (בית ישראל)

בנו, הרה"ק מסדיגורא זי"ע, אמר שכל הקיצים הנרמזים בחז"ל כולם אמת, אלא שהמה ראו לפי ערך מצב הדור שהיה אז, ובוה ראו היטב כי כפי מצב הדור ההוא היה זמן הגאולה בשנים שקצבו הם. והאמת היא שבאותו הזמן שהם אמרו אכן ירדה גאולה לעולם, אבל "מה נעשה שלדאבוננו מצב הדור יורד ג"כ ומתרחקים מהגאולה?". וסיים ואמר: "גלייבט מיר, די גאולה שטייט איבער יודישע קעפ. לאזין נאָר יודען אהייב טאן אביסאלע דעם קאָפּ, וואָלט שוין גיווען די גאולה". (האמינו לי! הגאולה עומדת כבר כאן מעל ראשי בני ישראל, וכאשר בני"י ירימו אך מעט את ראשם, כלומר: יתרוממו ויתקרבו לבורא יתברך, מיד תבוא הגאולה!).

(מכתבי הרה"ק ר' א"י לוריא, מה ששמע מהרה"ק רמ"ח מסלאני זצ"ל)

סוד זמן ביאת משיח

צדיקי אמת לא סבלו את התעסקותם של מחשבי הקיצין למיניהם. עדות נאמנה על-כך מובאת במכתב של אחד מגדולי הרבנים בדורו, הגה"ק רבי אברהם מנחם שטיינבערג, אבד"ק סניאטין ובראדי: "אנא ידענא מילתא מפה קדשו של אדמו"ר הרה"ק רבי אברהם יעקב זי"ע מסאדיגורא, שאביו הרה"ק מרוז'ין אמר: מי בא בסוד ה' לאמור לו כן תעשה, וקרא 'הן עוד היום גדול לא עת האסף' (בראשית כ"ז). וסיים ואמר: "במסל"ה נעל"ה" (במדבר כ"י) ו"ר"ת ב'את מ'שיח ס'וד ל'בני ה'עולם, נ'עלם ע'ד ל'ביאת ה'גאולה".

(מתוך מכתב שכתב, בשנת "ובששון" - תרס"ד)

ומשמיה דהרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע נאמר על מחשבי הקיצין וקובעי התאריכים למיניהם: מי שמדבר - אינו יודע, ומי שיודע - אינו מדבר!

מסירות נפש לאפיית מצות בצ'רנוביץ תחת השלטון הקומוניסטי

בשנים שלאחר השואה התגוררו בטשערנוביץ המוני חסידים מבין הפליטים הרבים שגדשו את העיר, בעיר התפתחו חיי קהילה חדשים. אך כמובן שבהיות העיר תחת השלטון הקומוניסטי, סבלו בה היהודים מנגישות ורדיפות השלטון וכל חיי הדת היו קשים מנשוא. הימים, ימי ערב פסח, אפיית מצה שמורה היה נחשב בעיני השלטונות כחטא חמור ביותר, היה זה בבחינת מרידה במלכות שעונשה שנות מאסר ארוכות ועבודת פרך במחנות הידועים לשמצה. יום אחד, נעצר סבל יהודי ברחוב על ידי שוטר, ולאחר חיפוש קל בכליו, התברר לשוטר, כי הוא מוביל במשאו לא פחות ולא יותר מאשר חבילה של מצה שמורה! השוטר שראה כי בחכתו עלה "דג שמן", החליט לנצל את הזדמנות הפז שנפלה לידו עד תום. "לאן הינך מוביל מצות אלו?" שאל את הסבל הנפחד. "המצות אינן שלי, נתבקשתי להביאן למקום מסוים" ענה ברעדה. "היכן נאפו המצות?" "אינני יודע!" "מי מסר לידך את המצות?" - דומיה, הסבל נשאר מוכה הלם ולא ידע מה לענות. לגלות את האמת הרי יענישו קשות את השולח, אם לא יספר - הרי הוא עצמו יעמוד בפני משפט הארורים, מה אם כן יענה?! בראות השוטר את מבוכתו, פקד עליו ואמר בקול רם: "אם כך, בוא איתי לתחנת המשטרה!" המחזה של יהודי אומלל העומד נבוך וחיזור מול השוטר האימתני, ריכוז סביבו יהודים רבים, בעיקר צעירים מסוקרנים. במקום עבר הרב אברהם שמואל לבנהרץ מחסידי חב"ד בעיר, כשראה את ההתגודדות של האנשים הסובבים את הסבל והשוטר, שאל את אחד הנוכחים לפשר ההתקהלות. סיפר לו הלה את המתרחש עם הסבל היהודי האומלל. השוטר לפת את הסבל בזרועו והחל להובילו לתחנת המשטרה. ר' אברהם לא השתהה, הוא פילס דרך בין ההמון המתקהל ורץ לעבר הסבל היהודי, הוא ניגש אליו הוציא מידי את חבילות המצות ונעמד מול השוטר: "מצות אלו שלי הם!" הכריז בקול נחרץ בפני השוטר הנדהם, בעוד הסבל מנצל הזדמנות בלתי חוזרת זו ובורח מהמקום כל עוד נפשו בו... "מי אתה? מה מעשיך כאן? איפה מקום מגוריך? היכן אופים את המצות הללו?" המטיר עליו השוטר מבול של שאלות, ר' אברהם לא נבהל מהשוטר ושאלותיו, הוא פקח את עיניו לרווחה כ'דוד' שאינו משפיל את דמותו היהודית האמיצה מול 'גלית' הסובייטי וענה בביטחון ובאומץ רב: "בוא ונלך לתחנת המשטרה ושם אגלה את פרצופך האמיתי!" השוטר עמד כמאובן, זו לו הפעם הראשונה במשך עשרות שנות שירותו בממשל הקומוניסטי, שאיש יהודי מעוטר בזקן ופאות, יהודי שהוא רגיל לראותו בהשפלתו ובשפלות רוחו, מיישר לפתע את גבו בקומה זקופה ומשיב לו דברים כדורבנות כיהודי גאה ואמיץ! והנה פלא: השוטר הזקוף המסמל את השלטון העריץ והמדכא נתקף לפתע חרדה, נסוג אחורנית והלך לדרכו בהשאירו את חבילות המצות שנאפו בעמל וביזע, בתנאי מחתרת תוך סיכון גדול, בידי של ר' אברהם שמואל אשר קרן מאושר. המצות אמנם לא היו מיועדות עבורו, אך האם זהו ענין של מה בכך להציל את מצות הזולת ובמיוחד את הסבל האומלל מידי מלכות הרשע? יהודים רבים היו עדים למחזה נדיר זה, ביניהם גם כאלו שהשתייכו לתנועות שהיו רחוקות מהיהדות, הם עמדו פעורי פה, לנוכח מסירות הנפש שגילה בהצילו את היהודי כשהוא מסכן את עצמו. וברורה דבר שאם לא היה נוהג כך, היו מרבית היהודים בצ'רנוביץ נשארים ללא מצות, המאפיה היתה נסגרת ובעליה ועובדיה היו נשלחים לגלות בסיביר... ובכך זכו תושבי העיר כמידי שנה לאפות מצות ולקיים את חג הפסח כהלכתו.

[יהדות הדממה]

מבאר ההלכה

הגאון רבי יעקב יוסף כהן שליט"א דומ"ץ שטפנישט

התרת מנהגי חומרא

א. עקב מצב החירום יש מי שנאלץ להקל מעט בחומרות והידורים שנהג בהם בחג פסח[א], ומכיון שבעת קבלת המנהג לא עשה תנאי שיהיה בלי נדר, הרי אינו ראוי לעבור על המנהג בלא התרת נדרים (ש"ע י"ד סי' ריד ס"א) וי"א שאם מבטל מנהגו רק באקראי, ובדעתו להמשיך בעתיד באותן חומרות אינו צריך התרה (דג"מ על הש"ך שם), וכן נתקבלה ההוראה למעשה (עי' שבת הלוי ח"ד סי' לא אות ב' ב').

מכירת חמץ

ב. אדם שמקפיד שלא למכור חמץ גמור, יש לו להמשיך כן גם השנה, כי אין חשש אמיתי [לפי הידוע כיום בארץ ישראל] למחסור כללי במוצרי יסוד של מזון,

[א] וכבר נשאלו מגוון שאלות מעשיות בענין זה בהאי שתא כגון אדם שנוהג לצבוע את קירות המטבח בכל שנה להג הפסח וכן נהגו בבית אביו, ובשנה זו נבצר ממנו, וכן ישנם אנשים שמקפידים לקנות רק דגים חיים לפסח (עי' פמ"ג א"א סי' תמ"ז סקמ"ו), ובשנה זו אין לו להשיג, וכן יש נוהגים שלא לאכול 'שום' בפסח (עי' פמ"ג א"א סוף סי' תס"ד), ומכיון שנופצה שמועה [תרופת סכתא בלתי קונבנציונאלית] שאכילת 'שום' או מיצוי של ראש 'שום' מועיל מאוד לנגיף הקורונה[ה], יש מי שרוצה להתיר מנהגו בזה לשנה זו בלבד, וכי"ב שאר ענינים של מנהגי ישראל קדושים.

[ב] אמנם עי' במשנ"ב סי' תפא (סקי"ז) ובשעה"צ (סקל"א) שלכתחילה ראוי לעשות התרת נדרים ורק אם אינו מוצא מי שיתירו יש להקל במקום הדוחק וכשיטת הש"ך (שם) שאין חילוק בין אם רוצה לחזור בו לגמרי מהמנהג לבין אם רוצה לבטל הנגהתו רק פעם אחת, וכן נקטו הפ"ח (א"ח סו"ס תע) והח"א (כלל כח סי' ח' וכלל קלב סימן כח) ובשו"ת שנות חיים (סימן יז) עיי"ש.

אמנם בידות נדרים יד שאלו (יו"ד מוה"ב) כתב דיותר טוב שלא להתיר שהפתח חרטה קשה בזה מפני שאינו מתחרט מעיקרה לפי שאינו רוצה להתחרט על המצוה שעשה כבר ועיקר החרטה על הוא שמתחרט שנהג כן לשם נדר זה אינו חרטה גמורה.

ולמעשה כן נקטו רבים מגדולי הפוסקי לסמוך למעשה על שיטת הדג"מ עי' ערוך השולחן (שם סעי' יג), שו"ת לבושי מרדכי (ח"ד סי' רמג) שו"ת מהר"ש (ח"ו סימן ג) שו"ת חתן סופר (סי' ג), שו"ת חשב האפוד (ח"ב סי' נא), שו"ת שבת הלוי (שם) ובקובץ 'מבית לוי' (יו"ד, עמ' רג, אות ד'), שו"ת תשובות והנהגות (ח"ד סימן רז) וע"ע ספר כל נדרי (פרק ע"ג הע' י"ב) שהביא עוד חבל פוסקים בענין זה.

[ג] עי' שו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' כו) שאם הניח הנכרי יורשים וידעו מהמכירה פשיטא שהנכרי יירש את אביו ד"ת, ואפילו אם היורשים לא ידעו מזה או שלא הניח בנים, שהנכסים הפקר כמ"ש בחז"ם (סי' רפ"ג) וא"צ להחזיר ליורשים, כיון שהשכיר גם החצר שהחמץ בתוכו עד אחר הפסח בקנין המועיל, א"כ אף שמת העובד והחצר הפקר, מ"מ כל זמן שאין המשכיר עושה קנין בכוונה לזכות בחצר מההפקר, הוא בחזקת הפקר, ועיי"ש עוד כמה צדדי היתר.

[ד] ובטעם הדבר שהקילו לבכורים לפטור עצמם בסעודת מצוה כתב בעולת שמואל (סי' כ"ח), דכיון שהנסיגין מעיד שהמתענה בערב פסח קשה לו קיום מצות הלילה וקורבן ליד סכנה, והוא חומרא שבאין לידי קולא, שאם יאכל בתחילת הסעודה לא יוכל לאכול אפיקומן שהוא עיקר חובת הלילה, ולפיכך נהגו להקל, ובמחצית השקל כתב הטעם להקל דכיון דכל התענית הוי רק מנהג, וכיון דהמנהג להקל על כל המשתתף בסיום, כאילו כן נתקן הדבר, וכ"כ בהנהגות מהרש"ם שם ס"ק ה', ובספר יומא טבא לרבנן (פ"ו הע' ב')

באר בשדה - שטפנישט

נידונים מעשיים בהלכות הפסח עקב הנגיף רח"ל

מצות תאכל במקום קדש (ויקרא ה' ט)

הרב להיות שליחו במכירת החמץ שלא בפניו כגון באמצעות פקס או טלפון וכיו"ב.

תענית בכורות

ה. הבכורות מתענין בערב פסח טעם זכר לנס שניצולו ממכת בכורות (ש"ע סי' ח"ע סי' א'), ונהגו הבכורים שלא להתענות ממש אלא לסיים מסכת או להשתתף בסיום ואוכלים שם[ד], וי"א שאף אם לא שמעו את הסיום מ"מ רשאין להשתתף בסעודת המצוה, ויש חולקין דצריכים להבין הסיום[ה].

השתתפות בסעודה

ו. בכור המשתתף בסיום מסכת צריך לכתחילה להשתתף בסעודה אולם אם הוא חושש לאכול במקום הרבים מחמת הסכנה יכול לסמוך על המקילים לשמוע הסיום ולאכול אח"כ בביתו[ו].

השתתפות בסיום בטלפון

ז. בכור שנמצא בקבוצת סיכון ואינו הולך לבית הכנסת, או השווה בבידוד, ואין באפשרותו להיות נוכח בסיום מסכתא דעת הגרש"ז איערבאך (מעני שלמה מועדים עמ' ב') שבשעת הדחק מועיל שמיעת הסיום בטלפון בשידור חי[ז], וכ"כ בשו"ת משנת יוסף (ח"ו סי' פ"ג).

הסיום, מ"מ בדיעבד אם לא אכל במקום הסיום כתב בשו"ת בית אבי (שם) ויכול לאכול אח"כ בביתו כיון דהוי יו"ט.

[1] ובספר מועדי הגר"ח קניבסקי (תשובה ל"ה) כתב דאין לסמוך על סיום בשמיעה בטלפון אפי' בשעת הדחק ובהערה שם כתבו דבספר יומא טבא לרבנן (עמ' קי"א) השיב ע"ז הגר"ח 'יש להסתפק' ובשו"ת משנת יוסף (ח"ו סי' פ"ג) כתב שלא פליגי הגרש"ז והגר"ח ק' שלכתחילה לכו"ע ל"מ ובשע"ד מהני עיי"ש, ובתשובות והנהגות (ח"ה סי' קכ"ו) שכתב שהיתר שמיעת סיום בטלפון תמורה מאוד, וע"ע בשו"ת מקדש ישראל (פסח ח"ב סי' רנ"ו) ובשו"ת משנת יוסף (ח"ו סי' פ' וחי"ג סי' שלה).

סגולות מעשיות להנצל מקורונה

בחוודש אשר ישועות בו מקיפות

ספר סגולת מלכים לחודש ניסן

והוא סגולת מעשיות

ותפילות מסודרים לפי סדר היום מדי יום ביומו לחודש ניסן ובג' מדורים, והיתם לי סגולה תפילות, היום, וקורות העתים.

ומצורף לו אגרת הקדש - סוד אצבע אלוך-ים למקובל הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופול זצ"ל מלוב, ומסודה, ערוך, סבאר, ומנוקד. ערוך על ידי הרב אברהם יעקב סלומן וצא לאור ע"י מכון 'תורת אדם' ששטפנישט

להשיג: בני ברק

במסדר מוסדות שטפנישט 03-579-03-03 מרכז הספרים פרידמן שכונת איצקוביץ בני ברק

י' דבר בעתו מה טוב' ב' בחודש אשר ישועות בו מקיפות' - בסגולות לרוב

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" (כנ"י) הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב שלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות מלכים

סגולת מלכים לחודש ניסן ולשבת הגדול

תספורת - סגולה לכאבי ראש

מסורת בפי זקני ירושלים (ומטו לה בשם הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל) שהמסכת פר' בער"ח ניסן [לכבוד חג הפסח] לא יסבול מכאבי ראש כל השנה (גם ההקדמה מ' מנדבורנא זצ"ל נהג כן, אך הסתפר שוב בערב פסח).

(לוח דבר בעתו)

ברכת האילנות - סגולה ליראת שמים

הגאון בעל קהלות יעקב, הסטייפלר זצ"ל היה אומר כי אמירת ברכת האילנות זוהי סגולה ליראת שמים.

סיפורי סגולה לצרכי פסח בהרחבה

המגיד מקאזניץ נהג לספר בכל שבת מברכים ניסן את שלושת הסיפורים הללו. המסוגלים להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה ויש מספרים לפי סדר הזה. סיפור הראשון - עם הקוף שבלע מטבעות - סיפור המביא ומעורר לאמונה, סיפור השני - עם חבית היין שהפכה בגבול למים - סיפור המעורר לביטחון, סיפור השלישי - עם השר דיינו והכומר דייגו וטבעת המלך - סיפור המעורר לחובת ההשתדלות

(סגולת מלכים)

סגולה לחינוך הבנים

בחודש זה הקב"ה משפיע כח בילדים רכים של בני ישראל שילכו בדרך ה', וזהו 'כח תת באביבים רכים', וכן אמרו 'ספות מסות פרחי שושנה', היינו, דבחודש זה הקב"ה משפיע כח לפרחי שושנה אלו ילדי ישראל, שילכו בדרך ה'. וזהו הכוונה ג' כ' בפיוט 'טלאים בו להקים', היינו שבחודש זה משפיע הקב"ה כח וחיות הקדושה להטלאים, היינו צעירי הצאן, שיוכלו להתעלות ולעשות רצון ה' בשלימות.

(כתבי מהר"ם מבילגורייא)

לימוד הלכות פסח - סגולה ליניצל משאלות בפסח

פעם אחת בא אליו רב גדול בתורה קודם הפסח ונתן לו פיתקא, והזכיר שם שיה"ר שלא יכשל ח"ו בהוראות חמץ בפסח בשאלות בני עירו, ואמר לו אא"ז סגולה לזה, שיראה ללמוד ולסיים כל השו"ע של הלכות פסח מהחל ועד כלה, וזה יהיה לו סגולה ושמירה בטוחה שלא יבוא לו

שאלה, והרב הנ"ל עומד משתאה מה זאת, מה שייכות זה לזה, והסביר לו אא"ז הענין באלו הדברים, תדעו כי הדין בשו"ע מבקש ומתחנן עצמו בשמים ממעל שנלמדהו ומי שאינו לומד הדין בשו"ע, הלא הדין עומד וצווה בשמים ומבקש שנלמוד אותו וטוען ילמדנו רבינו, מה עושין בשמים, על ידי זה מכריחין בעל כרחו ומזמינין משמים שאלות ושאלות כדי שעל ידי זה יתגלגל הדבר שנלמוד את הדין, לכן עצה היעוצה ועצה טובה קמ"ל אם כבודו ילמוד כל השו"ע קודם הפסח אזי שקטה טענת הדין שלימדנו כי כבר למדו אותו קודם הפסח דשואלין ודורשין ל' יום לכן ירוויח שלא יזמינו לו משמים שום שאלות, עכ"ד הנפלאים. והרי זה ממש כמו שאמר רבו הרר"י הנ"ל כי לאחר שלמד כל השו"ע לא היה לו מכשול כי אין עוד להדין שום טענה שילמדנו שיביא לו שאלה ומכ"ש שום מכשול.

(נפלאות התפארת שלמה אות כח)

טרידות הכנת החג - סגולה לקבל חיות ואור לפסח

בשם הרב ז"ל הטרחות שטורחין קודם פסח, עלי ידי זה שוכח האדם עסקי עצמו, ער פארגעסט גאר אין זיך, והוא בחינת פושט צורה, ועל ידי זה ילבש צורה, יכול לקבל חיות ואור חדש לפסח.

(אמרי פנחס ח"א ערב פסח אות קסו)

ברית חיים - סגולה ליראת שמים

פעם לפני פסח כאשר ביררו את החטים לאפיית המצות, והיו הבחורים היושבים בוררים את החטים, נכנס כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, בעת הברירה, והתנצל על שמבטלים הבחורים הלומדים תורה לברית חיים, ואמר שבספ' חרדים מביא שיש מצות סגוליות, ואמר מרן ז"ל שברית החטים הוא גם כן סגולה ליראת שמים, וממילא לא יצטערו על הביטול תורה.

(קול יעקב פ' כי תצא ד"ה והנה מקרא)

טחינת החטים

ראוי לאדם לכוון בזמן טחינת החטים בשם הקדוש יל"י היוצא מפסוק 'למען יחלצון ידידיך הושע ימינך וענני' ומסוכל בכוונה זו לזכות בבנים זכרים.

(רבי יוסף דיין, עוד יוסף חי פ"ח עמ' קנב)

מים שלנו - המשכת קדושת התורה לתוך המים

ובהגיע העת לילך אל המים לשאוב מים של מצה או מים של מצוה, אף שהוא רב ופרנס ונגיד בישראל לא יקפיד על כבודו מלמנוע לילך בעצמו לשאוב מי מצה, ומכ"ש מים של מצוה, וכל אחד מישראל יזדרז בשמחה של מצוה שיזכהו הקב"ה בחיים לשאיבת מים של מצה ומצוה לשנה הבאה ולשאוב מים בששון ממעיני הישועה כשנזכה לראות בעינינו מים חיים מבארה של מרים הנביאה, ויבחר כלים נקיים שלא יהא בהם שום לכלוך לשאוב בהם מי מצוה, ויקח שני כלים לב' לילות לכל לילה כלי מיוחד, כמו שנהג החסיד מהרי"ל ז"ל. וגם ראיתי נוהגין להרבה גדולי ישראל כשהיו שואבים מים היו לוקחים כלי קטן והיו סופרים בכל פעם שישפוך המים א' ב' ג' ד' ה' ו' עד שהיו סופרים כל כ"ב אותיות שבתורה כדי להמשיך קדושת אותיות של התורה אל תוך המים. וכן יעשה לתוך כלי שני מי מצוה השיך לליל השני. ואם הוא איש זקן או שיש לו איזה חולי ואינו יכול לילך בעצמו לשאוב מים אזי ימתין וישמור על פתח ביתו כשרואה שנושאין מים של מי מצות ירוץ לקראתם ויקחם וישאם לביתו, וכן נהגו הרבה גאונים כשהיו רואים שמביאים לביתם מים של מצוה היו רצים לקראת המים הקדושים והיו נושאים על כתפיהם והכניסו לביתם והיו נוהגין להעמיד המים במקום נקי שאין שם ליכלוך וסרחון, וטוב מאוד שלא תיגע במים אשה נדה ויהיו המים מכוסים במטפחת נקיה בלתי שום לכלוך כי הגלוי הוא אסור מצד הנח"ש והס"א, וכשהוא הולך לשאוב מים למצוה וכן בחזרתו עם המים שאובים לא ידבר עם שום אדם כי אם בלשון הקדש כי עבודת הקדש עליו בכתף ישאו. וקודם שישאוב מים ירחוץ ידיו תחלה ואח"כ יברך על בדיקת חמץ. (ספר קב הישר פרק פט)

מים שלנו - שיירי מצוה

מהמים שלנו שנשארו בדלי היה שותה מעט ואומר לחיים, ובשתייתו אמר שיירי מצוה מעכבין את בפורעניות (ושמעת' אמרים שהיא סגולה לקדחת ר"ל) והיה מחלק לכל האנשים מעט.

(שיח אבות מנהגים אות נז, ויגד משה סי' כה אות כז)

לקבלת הגליון השלם 'באר בשדה' היו"ל בס"ד מדי שבת בשבתו או לקבלת סגולות נוספות מותאמות לפי נושאים אפשר ליצור קשר במייל: 6160303@gmail.com

באר בשדה - שטפנשט

מצבות מספרות

מאזרחותו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקדק שטפנשט

מצבת קברו בבית העלמין
נחלת יצחק גבעתיים סמוך
ונראה לציון המצוינת הרה"ק
משטפנשט זיע"א

הרה"צ רבי משה יצחק לופוביץ זצ"ל - האדמו"ר מבוקרשט-ת"א נסתלק ז' ניסן תשמ"ה ומנו"כ בנחלת יצחק גבעתיים

דמות נפלאה של אנשי מעלה מדורות קדומים היה הרה"צ רבי משה יצחק לופוביץ זצ"ל - האדמו"ר מבוקרשט-ת"א, מלאך של חסד בלב ליבה של בוקרשט, הליכותיו בדרכי אברהם אבינו, היו באופן מופלא ביותר ומתוך מסירות נפש, וכמעשהו בבוקרשט כך מעשהו בתל אביב, כאשר מצווה זאת מלווה אותו לאורך ימיו ושנותיו עד יומו האחרון. 35 שנה להסתלקותו.

את לימודיו בחדר, אותה נפשו של הנער לקיים את מאמרו של חז"ל הוי גולה למקום תורה ובקש לנסוע לשיבותיה הגדולות של ליטא לעלות ולהשתלם במעלות התורה, אך חזקה עליו הפצרותיהם של הוריו, אשר בגין היותו בן-יחיד חששו עליו ושמרוהו כעל בבת עינם, ואז ויתר על תוכניתו והחל ללמוד בחברותא עם הגה"ח רבי אליה מלמד - אחד מתלמידי החכמים הידועים בעיר בבוטושאן והלה קרבו והכניסו בסוד ידיעת ויגיעת התורה וכך עלה נתעלה עד שהיה רב גוברין בשי"ס ופסקים, בביתו של רבו מצא את אשר אווה נפשו זה מכבר, ספריה ענקית של ספרים רבים אותם לא זכה לראות ולהכיר בשום מקום אחר, הבחור משה יצחק השקיע עצמו בים התלמוד כשהוא מנצל לכך את הספרים הרבים שהיו לתועלת גדולה ועצומה, את ימיו ניצל עד תום להתעלות בתורה

מטולאות וקרועות, הנער משה יצחק לא הסס לרגע ומיד חלץ את נעליו החדשות ומסרם לילד העני, בידעו שהוריו יקנו לו נעליים אחרות, ואילו הוא לבש את הנעליים הקרועות. והנה בשוכו הביתה הבחינו הוריו שבנם נועל לרגליו נעליים קרועות, שאלוהו לפרש הדבר, התחמק הקטן ותיירץ את עצמו באיזה אמתלא... כמו כל ילד היה מקבל בבית מידי מעט דמי כיס לקנות לעצמו ממתק כלשהו, ואילו הוא היה הולך בחשאי ללא ידיעת אדם ובטוב ליבו היה מעניקם לעניים, זקנים וחולים שאפילו פרוטה לא היה בכיסם ובכך החיה נפשותיהם. כמו כן היה לו מנהג קבוע לסובב בכל ליל שישי בין בתי העניים, והיה מחלק להם מעט מעות שהשיג שיוכלו לקנות מצרכי שבת. עם כל פעולות הצדק והחסד שעשה בילדותו הלך משה יצחק וגדל, ועלה מעלות רמות בתורה ויר"ש. כשסיים

הרה"צ רבי משה יצחק זצ"ל נולד בחודש אדר בשנת תרע"ו (פברואר 1916) לאביו הרה"ח ר' מנחם מענדל לופוביץ ז"ל, ולאמו מרת מרים גיטל ע"ה, בעיר בוטושאן שברומניה בביתם קיבל חינוך נפלא לתורה ויראת שמים צרופה, בוצץ בוצץ מקטפיה ידיע, כבר בימי ילדותו עת למד בתלמוד תורה שם חיל בלימודיו כבר ניכרה בו ביותר מידת הרחמנות שהיא אחד מהסימנים המובהקים של "אומה זו" כדאיתא בחז"ל (יבמות ע"ט) "שלשה סימנים יש באומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים". ועל כך היתה אמו ע"ה מספרת, שהיה נוטל מארוחתו ששלחה עמו למחירתו והיה מחלק בין הילדים העניים שלמדו עמו בחדר, כשלעצמו אינו משאיר כי מעט. גלויי מידת טובו בימי ילדותו היו מופלגים ונדירים. סופר עליו כי פעם הבחין שאחד מחבריו בן-עניים, נועל לרגליו נעליים בלויות

באר בשדה - שטפנשט

ויראה במ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם ובלילות קיים את ה"מיעוט שינה" כשהוא לא מבטל זמנו ושוקד על לימודיו וספריו, וכך היו יושבים והוגים בתורה כ-15 שעות ביממה כשבלילות הם יושבים לאורם של נרות או מנורת נפט, שהם מסתפקים ביעצתם של שינה, ואכן ברוב התמדתו והאהבת התורה שפעפעה בו ניצל עד תום ית שעות הימים והלילות ורכש קניני הנצח לעולמי עד, כשהוא מוצא תועלת רבה מהספריה הגדולה שעמדה לרשותו עד שכמעט לא היה ספר אשר לא הגה בו! לימים אף הוסמך להוראה ע"י גדולי הרבנים ברומניה בעת שהותו בבוקרסט והתאבק בעפר רגליו של האדמו"ר הגה"צ מפולטישן, כן הוסמך ע"י הגאון הרב שפיר הרב הראשי לרומניה, והגאון הרב דוב בורשטיין שהיה רבה של בוטושאן.

קיים בעצמו המשנה באבות (פ"ו מ"ד) "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה". התנור מכל מיני דברי מאכל, שכן יראת השמים שבה נתגלגל הביאה אותו לגדור גדרים לעצמו בעניני כשרות המאכלים, מצד החששות הרבים שנתעוררו בכל עניני הכשרות, שכידוע, לא היו אז בנמצא בכלל מן המהדרין למנהדרין, התנורות ומיעוט אכילתו פגעו בביראותו השלימה ונוצרו אבנים בכליותיו, שמהם סבל כל ימי חייו.

היה קשור בלב ונפש לצדיקי בית רוזין בראשית שנותיו היה אדוק במרן הרה"ק מטשפנש זי"ע"א ולאחר הסתלקותו דבק במאד לכ"ק האדמו"ר מפאשאן זי"ע ואחריו התקשר בעבותות אהבה לכ"ק מרן אדמו"ר מבוהוש זי"ע שהתגורר אז בבוקרסט, לאחר שכ"ק האדמו"ר מבוהוש עזב את ביתו המפורסם ברחוב אולטני 38 ועלה לארה"ק קיבל את דירתו מאת הרשויות, הידיה המרווחת מנתה 8 חדרים שחלקה לשתי משפחות בחצייה האחת על ארבעת החדרים התגוררו משפחתו של הרמ"י לופוביץ ובשניה עם 4 החדרים הנוספים התגורר הרה"ק ר' מרדכי פרענקל מבוטושאן, כאשר בחצר הבית היו משחקים הילדים של שתי המשפחות ביחד עם התיישבותו של הרמ"י לופוביץ באולטני 38 חידש את פעילותו רבת החסד וההכנסת אורחים שהתקיימה במקום ע"י האדמו"ר מבוהוש זצ"ל והרבנית ע"ה ביתר שאת ועוז.

העליה לארץ ישראל שלא נתבצעה

בימי בחרותו גבר חשקו העז לעלות לארצנו הק' ולחונן את עפרה. כבן יחיד להוריו שהיה כה חביב עליהם, קשתה פרידתו מאליהם כקריעת ים סוף, אך בעקבות החלטתו הגמורה הסכימו לכך בלתי ברירה, ובעת שליווהו בעלותו לאוניה האמורה לקחתו לארה"ק, הוילו נחלי דמעה מעיניהם.

מעשה פלא סיפר על מה שאירע לבסוף עם נסיעתו שלא התבצעה: באוניה זו היו כשש מאות איש, יהודים ולא יהודים. והנה כאשר הבחין רב החובל בבחור הצעיר, שם עליו עין עקומה וניגש אליו והורה לו באופן שרירותי לרדת מהאוניה. מה פשעי ומה חטאתי שאני צריך לירד מהאוניה - שלא הנער הנדהה.

- באם לא תרד, לא תפליג האוניה - התעקש רב החובל. נוסעי האוניה ששמו לב לדרמה המתחוללת על הסיפון באו לעזרתו, וחילו את פני רב החובל שנייחנו לנפשו, ונייח לו להצטרף לנסיעה. בחשבם שסיבת סיורו היא, מפני שחפצי המעטים "מכבידים" על האוניה, הציעו אנשים שהם ישליכו חפציהם במקומם, אחדים אף הציעו להתחלף עם הנער ושהם ירדו במקומו. אך רב החובל המשיך להתעקש ולעמוד על שלו. בלתי ברירה נטל את חפציו, וירד מהאוניה כלעומת שבא. ורק אז הפליגה האוניה לדרכה, הנער משה יצחק נותר מאחור ובעיניים דומעות, אסף את חפציו והשלים עם הגזירה

כשהוא אומר לליבו - לא רצתה ההשגחה העליונה שאצטרף לנסיעה, ואני מקבל עלי את הדין באהבה... לאחר מכן חזר לביתו, בחזרתו לבית הוריו לא ידעו נפשם מרוב שמחה, והורו לה' על העיכוב, והנה רק עברו מספר ימים ולעיר הגיעה השמועה המחרידה, כי האוניה בה היה אמור בנם לנסוע לארה"ק, טבעה עם כל נוסעיה, ואף אחד מהם לא נשאר בחיים... או אז הבין שמהשמים שמרו עליו מכל רע, ורב החובל היה רק השליח למנעו מלהפליג בספינתו...

בהגיעו לפרק האיש מקדש, נשא את הרבנית ברכה ע"ה, בתו של הרה"ק ר' אהרן זעליג טרר זצלה"ה, האדמו"ר מדרוניה שברומניה ומוצא היחס בן אחר בן להרה"ק בעל ה"באר מים חיים" מטשנרוביץ. לאחר נישואיהם, עברו לגור בבוקרסט - בירת רומניה. הרבנית ע"ה שהיה נהוג בביתה עוד מילדותה המצוה הגדולה של הכנסת אורחים, שעוד היה נהוג אצל זקנה בעל ה"באר מים חיים" זצוק"ל, השתיתה את אדני ביתה על מידת ההכנסת אורחים. הוא החל לחל לשמש כרב, וממשכורתו הדלה והעלוכה שקיבל, פירנס והחיה עשרות עניים שבאו לביתו מדי יום ביומו, במשך הזמן פתח בית מדרש בביתו ברחוב פריאטורי וכן קיבלוהו גם כרב בבית מדרש שהיה סמוך לביתו שבפופא סוארי. מידי שבת בשבתו היה נושא דרשה מענייני פרשת השבוע ועניני דינא, שמו פקע והתפרסם כנואם בחסד עליון. רבים נמשכו אחר מתק שפתיו ופיו המפיק מרגליות שהאירו ושמחו את הלבבות והמונים רבים היו מגיעים להאזין לדרשותיו והיו רתוקים למקומותיהם ומשימים אניהם כאפרוכסת, במשך שעה ארוכה בקשה רב, לדבריו שהיו מאירים ומשמחים.

כאמור ביתו של הרמ"י לופוביץ הצטיין בהכנסת האורחים נדידה, ועשה לו שם טוב ברחבי המדינה, וממש קיים את מאמצי חז"ל (אבות פ"א מ"א) "יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך". העניים היו מצויים תדיר על שולחנו אוכלים ושותים מפיתו ומשקו, הן בשבת והן בחול, ורבים מה אף היו נשארים לא פעם ללינת לילה. לזקוקים היו נותנים כסף וביגוד הכל לפי הצורך. היה מקבל את הבאים בצל קורתו, בסבר פנים יפות, בחמימות ובידידות, כשהוא דואג למלאות את מחסורם, וממחר להחיות את נפשם במה שלבם חפציה.

על כל המלאכה מנצח היה הרב לופוביץ והיה ניכר על פניו שקרנו מאושר ונשתקפה השמחה מהם, עת ראותו את העניים והאביונים אוכלים לשבע נפשם. יען כי זה היה חפצו ומטרתו מכל עמלו - עשיית החסד והטוב למען הזולת.

בלילות החורף הקרים, כאשר היו העניים שנכבים לישון, היה ניגש לכל אחד ואחד, ומגיש לו כוס י"ש לחמם את נפשו, והוא בעצמו היה מציע להם כרים וכסתות.

כאמור, הרבי סובל רבות מאבנים בכליותיו שגרמו לו יסורים ומכאובים רבים. אך תמיד נוהג ולא גנח ולא הוציא אנחה מליבו והסתיר הדבר מהאורחים ואפילו מבני ביתו הקרובים, אלא נשא הכל בדומיה וקיבל עליו דין שמים באהבה. וכך מתוך יסורים ומכאובים, היה מקיים את מצות ההכנסת אורחים במלואה.

פעם אחת התכונן לבקר ש"ב כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצוק"ל שהיה ש"ב, כשיצא האדמו"ר מביתו לקראת לכתו אל הרמ"י לופוביץ, אמר לגבאי: הבה נלך עכשיו לביתו של אברהם אבינו...

מסופר כי באחת השבתות הגיעה אל ביתו, אשה שהיתה נראית כאחת מעשרי הארץ. ונכנסה למטבח וביקשה מהרבנית שתתן לה לאכול מהמאכלים שנותנים לעניים. הרבנית השתוממה למראה עיניה, ולפלא היה בעיניה - מה לעשריה ולמאכלי העניים? אך היא מלאה את בקשתה, ותוך כדי ישיבה במטבח, אכלה את המאכלים. לאחר שסיימה לאכול, שאלה הרבנית לפשר הדבר, והיא נענתה והחלה לספר: "חליתי במחלה

נואשת, וכל הרפואות שנטלתי לא הועילו כלום, באחד הלילות שמעתי אומרים לי בחלומי, ללכת אל הרבי שיש לו הכנסת אורחים, ולאכול מהמאכלים שנותנים לעניים, ומזה אבריא. וע"כ - סיימה האשה את סיפורה - תביני מדוע ביקשתי לאכול מאותם מאכלים... ואכן, תוך מספר ימים הבריאה האשה לחלוטין.

פעמים רבות השתכנו בביתו משפחות שהיו אמורים לצאת את רומניה ולשם כך היו צריכים לבוא לבוקרסט לסדר את עלייתם דרך השגרירות של ישראל, ועד שהענינים סדורו היו מתעכבים לפעמים ימים ארוכים, ואכן רבים מהמבקשים לעלות לארה"ק התעכבו בסידור ניירותיהם במשך זמן רב בשל הקשיים שהערימו השלטונות הקומוניסטי, והיו זקוקים לבית לשהות בו עד יעלה בידם לסדר את עניניהם, ומכיון שהחוק אסר על בתי המלון לקבל אורחים המתכננים לצאת את המדינה. היה להם ביתו של הרבי בבית זמני עד לנסיעתם. הרבי היה עומד עליהם ומשמש בכל יכלתו, והיה עוזר להם בכל סידורי הנסיעה, ובנוסף לכך היה מצידים בצידה לדרך. קיום מצוה זו באה להם במסירות נפש עילאית, כאמור לעיל. וזו נחשבה בעיני השלטונות כפעילות פסולה דהיינו להביא הביתה אנשים "נאכלים" ע"י השלטונות, אך הרבי בבוקרסט לא חת מפני איש ובביתו הם מצאו כולם פינה חמה. ואכן מדי פעם היו נראים שוטרי חרש מהסיקוריסטה כשהם מסתובבים ליד ביתו, ועוקבים ובוזשים אחר הבאים, אך הוא לא נרתע ולא פחד, והמשיך במסירות נפש לקבל את אורחיו בורותות פתוחות, כאמור השלטונות לא ראו בעין יפה את הדבר, וראו ברבי כמשתף פעולה במזימה הישראלית להעלות את היהודים לארה"ק, ובשל כך היו תמיד שוטרי חרש סובבים ליד ביתו לעקוב אחר הנכנסים אך הרבי עושה עצמו כאילו לא רואה אותם והמשיך במצותיו ולא נרתע. רק כאשר לימים הגיעו לאוניו כי השלטונות הרומנים מאיימים לאסרו, בגין מסירה ומלשינות שהגשו כנגדו הבין כי החבל החל להתהדק סביב צווארו, לא היתה ברירה אחרת, והוא נאלץ לתכנן את יציאתו המהירה מרומניה.

אדמו"ר מבוקרשט

לימים התחיל הרמ"י לופוביץ לנהוג באדמו"רות, ובנוסף לכל האורחים החלו רבים להתדפק על דלתות ביתו לחלות פניו ולקבל עצה ותושיה, הדרכה וברכה. ואכן זכה לברכת ה' וברכותיו נתקיימו, ופעל ישועות בקרב הארץ. כל הבאים לבקש את ברכתו ולשפוך בפניו את מר ליבם, היו מרגישים כי כל כולו משתתף עמם במצותם כשפניו היו עוטים ארשת צער, והיה מעודד ומחזקם במילים חמות, ומעניק להם ברכת מעומק ליבו הטהור. והם היו יוצאים מביתו כשאבן כבדה נגולה מעל ליבם, כשהם סמוכים ובטוחים שברכותיהם של הרבי תתקיימה, וישועתם קרובה לבוא.

במשך השנים הכירו בו ההמונים והרבו לשחר את פתחו כשאופיו ודמותו הנאצלת, הליכותיו בקודש וזיו פניו המאירות, חוט של חסד ומידות סגוליות אפפו אותו ואת דמותו תמיד. פניו היו זורעים באור יקרות, והביעו תמיד חדותא ונהורא. ענותו ושפל ברוך היה, צדיק, תמים וחסיד בכל מעשיו, ששכינה שורה עליו.

האדמו"ר הרמ"י לופוביץ התעלה בכל גיוני קדושה וטהרה שהתמזגו אצלו במידת החסד המופלגת, ויצרו דמות מיוחדת ונדירה במינה ונתקיים בו "ומלכשנו ענוה ויראה", כשבד בבד עם כל מעשיו הברוכים התאמץ מאוד והיה נחמד אל הכלים, ואת כל מעשיו הטובים ופעליו הברוכים פעל בהצנע ובהסתר, הרחק כמחוי קשת מכל צל של פרסום. כך שהפך לדמות רבנית מועצת ובנוסף להיותו לאב חם ופטרון לשבוירי לבב, היה רב ומורה דרך לכל. ועקב כך, היה נערץ ונחבב על כולם, שרחשו לו חיבה עמוקה.

הקשר ההדוק עם רבנו

המוהר"ש טוביאס זצוק"ל

על הקשר ההדוק שהיה לרבי מבוקרשט עם רבנו המוהר"ש טוביאס זצוק"ל שמענו בשיחה רחבה ששוחזנו השבוע עם בנו יחידו מ"מ הרה"ק רבי אהרן זעליג לופוביץ מבוקרסט שליט"א. ועם בתו יחידתו הרבנית חנה טיטלבוים מהוסקוב הממשיכה יחד עם

הרה"צ רבי משה יצחק לופוביץ זצ"ל מבוקרסט - ת"א

כיום ברחוב רוטשילד 112 מקום מושבו ובית מדרשו של האדמו"ר מבוהוש זצ"ל, השיחה עם בניו של הרבי מבוקרסט הינה חוויה היסטורית בפני עצמה ובעת ספרם את הסיפורים אפשר לחוש את אימי ומוראות הימים ההם, מטבע הדברים בשל המגיפה הנוראית המשתוללת בחוצות קריה ורבים חללים מפילה ירחם המרחם, נאלצנו לערוך את השיחה בנפרד, אולם הדברים חופפים ומשלימים אלו את אלו: קשה להרבות מילים על אבא ז"ל שכן עצם מהותו היתה איש של מעש ללא אומר שתקן גדול היה כל ימיו וממעט בשיחה בטילה, אבא נולד בשנת תרע"ו בבוטושאן, ובבית הוריו עלה נתגדל לתורה ויראה, וכאשר רצה לנסוע ללמוד בישיבות הגדולות שבלטיא נתבקש ע"י הוריו שישאר בבוטושאן ואז החל ללמוד בחברותא עם צדיק נסתר הגאון הצ' ר' אליה מלמד איתו למד בהתמדה רבה וזה שעות היממה וכן עלה לפסגות התורה ויראת שמים, בחדר הספרים שהיה בביתו היו כל ארבעת הקירות מלאים בספרים מלמטה עד למעלה וכאבינו חזר פעם מבוקרסט לביקור בבוטושאן וביקר בבית מלמדו התבטא לפני אבינו כי בחבור שלקחה בקי בכל הספרים הנמצאים פה בחדר וכי אין לה מושג איזה צנא מלא ספרא הוא אבינו זצ"ל.

בשעת המלחמה הוא נלקח ללאגר - מחנה עבודה בשם "אטאק" (בדומה למגילוב) כפר רומני על גדות נהר הניסטור שהיה בטרנסניסטריה שם הועבר בכפייה כשנתיים ימים בפרך ומשם יצא שבר כלי כל ימי חייו אבל בזכות זה נצלו כל המשפחה הוריו ואחיותיו שכן הם היו לוקחים בדרך כלל את הצעירים שבמשפחה ותו לא. לאחר המלחמה נישא לאמנו הצדקנית ע"ה נכדת ה"באר מים חיים" וביתו היה לבית הכנסת אורחים, תקופה קצרה לאחר שאבי נישא הוא נאסר ורצו לגרשו ורק בנס ניצל מהם.

הרב טוביאס רבה של פיאטרה-ניאמץ היה בין ידידיו הקרובים ביותר ושניהם פעלו רבות לתורה ומצוות והרווחתם של היהודים הרומנים, למרות שהשלטונות לא ראו זאת בעין יפה, וכוכני כי פעם אחת הגיע הרב טוביאס לבוקרשט במסגרת פעילותו למען היהודים והתאכסן בביתו בבוקרשט ושהליון במביתו לשגרירות הישראלית, הייתי נער כבן 15 ונתבקשתי ע"י אבי ללוות אותו, והנהגה בהגיענו בסמוך לשגרירות נצמד אלינו שוטר חרש והחל להיטפל אלינו וכשביקש להפרידנו נתן לי חבטה עוצמה שלא שכחתי אותה ימים רבים.

גם לאחר שחרורו של הרב טוביאס מהמאסר במרתפי הסיקוריסטה הגיע לביתנו לטעום דבר מה ומיד הלך לחפש מפתח של המקוה שהיה אצל השוחט קליינמן.

כל שנה אבינו היה נוסע לפיאטרה לשבות בצלו של הרב טוביאס והידידות ביניהם הייתה אין לשער, הוא היה נושא נאומי שכתבי אותה ימים רבים.

אבא היה פעיל מאוד בחיזוק הדת בבוקרסט ולא פעם נשלחתי על ידו לשגרירות להעביר ולקחת כספים ומכתבים. בעת מאסרו של הרבי מסקולען נתבקש אבי לחקירה ולעדות אופי שהרבי מסקולען לא סחר בבעסקים שנאסרו על ידי השלטונות אצל הסיקוריסטה יחד עם רבי מרדכי פרענקל ורבי אהרן פרוסטממן והחקירה נקבעה ליום ש"ק, הם עצמד מספר שעות רגילות עד למפקדת הסיקוריסטה שם נחקרו במשך 3 שעות.

*

הקשר עם הרה"ק משטפנשט

זיע"א

על היותו דבוק בצדיק משטפנשט מספרת בתו תחי' כי נס ההצלה שסופר לעיל מהאניה ממנה הורד והיא טבעה למצולות רח"ל כי הרה"ק משטפנשט בירך אותו פעם כשהשתוקק לעלות לארה"ק כי אין זה הזמן המתאים וכי כדאי שימתין והוא ראה בנס הצלתו בזכות ברכת הרה"ק משטפנשט, כמו כן במשפחה ידוע כי הרה"ק משטפנשט בעת יצא לתשל"ך [לפי מנהג רח"ק בערב זכור בירת] המתין לבואו של זקנינו הרב טירא מבוטושאן ועד שלא ראה אותו במחיצתו סירב לצאת לאמירת התשל"ך בנדר הפרוט. הרבנית תחי' ממשיכה לספר לנו עוד מסיפורי משפחתה וחזון למועד המשך פרסומם בל"נ ובעז"ה.

*

על מידת הכנסת אורחים של אבא ז"ל יש להאריך רבות וכמעט לא היה יום שלא ישבו לשולחנו כ-20 אורחים. בית הכנסת אורחים בת"א נמשך עד היום הזה ע"י חתנו האדמו"ר מהוסקוב שליט"א ובתו הרבנית

מהוסקוב שתחי'.

בביתנו היה מתגורר החסיד המפורסם רבי אהרן (חזן) פרוסטממן זצ"ל 250 שנה לערך, הוא היה בעל תפילה אצל הפאר ישראל מבוהוש, אצל חתנו הרה"ק ר' מענדלי מבוהוש, ואצל מ"מ האדמו"ר זצ"ל מבוהוש מת"א, הוא אכן נסתלק ביום פטירת הרה"ק רבי מנחם מנדל מבוהוש זצ"ל והרה"ק מוהר"ש טוביאס זצ"ל י"א תשרי ונטמן בחולון, וראוי להציב לו שם ושארית במאמר נפרד בעז"ה.

בשיחה עם כ"ק הרה"צ ר' מנחם מענדל טוביאס שליט"א אב"ד דרכי שמואל בכ"ב, סיפר לנו כי הוא זוכר את הרבי מבוקרשט איש בעל צורה, אציל נפש, והיה פה מפקי מסגולות, ונשא דברים מתוקים מרוב נופות צופים בסעודת הבר מצוה שלי שנערכה בפיאטרה.

הוא היה מיוחד בהכנסת אורחים, וכאשר אנשים היו מסתובבים רעבים ללחם היתה הרבנית מלווה כספים ונותנת להם לאכול, אני זוכר שהגענו לבוקרשט לא היה מקום שאפשר לטעום דבר כשר רק בביתו שם נתנו לנו תבשילים מזינים מקמח וכו'.

כמו"כ אני זוכר שכאשר נסענו לחתונה של אחי הגה"צ ר' יואל שנערכה בווישאווה הצטרף עמנו הרבי מבוקרשט ונסע עמנו בסניעה הארוכה ברכבת לחתונה, היתה זו חתונה נדירה, לאחר כ-16 שנים שלא ראו בווישאווה בכלל ילדים יהודיים כמנונו.

אל ארץ אבותינו

היה זה בשלהי שנת תשכ"ד עקב החששות לגורלו ולגורל בני משפחתו, גמלה החלטה בלבי לעזוב את גולת רומניה ולמלאות את עוז נפשו ומשאת נפשו משכבר הימים, הוא הגיש בקשה לשלטונות לעזוב את רומניה ולעלות אל ארץ הקודש חמדת הלבבות ולחזון עפרה. לא ארכו הימים והרשויות נתקבלו וביום ח"י מנ"א תשכ"ד בשעה טובה עזב עם בני משפחתו את בוקרשט בדרכם לאיטליה שם השתהו מספר שבועות, אמנם בתחילה סבר לנסוע לאמריקה שם התגוררה כבר אמו הצ' ע"ה מרת מרים גיטל שהייתה צדקת מופלאה מעולם לא ביטלה זמנה לריק היא הייתה או בתפילות או בתהילים או בבישולים לעניים שהתדפקו על דלתותיה, ומעולם לא השמיעה סרח לשון הרע על שום בריה, לאחר שהסבא רבא הצדיק הקדוש רבי שבתי לופוביץ נסתלק ונטמן בבוטושט (צ"ע הפרטים), אולם השלטונות האמריקאים מנעו בעד אורחי המדינות הקומוניסטיות אלא לאחר תקופת צינון של שנה ויותר מלהכנס בגבולן כך שמאיטליה המשיך ישר לארץ הקודש.

עם הגיעו לארה"ק התיישב בקרית מוצקין שבאזור הקריות של חיפה רבתי שם התגורר כחמש שנים שהיו גם הם מלאים בעשייה וטובה לבירות. לאחר כחמש שנים שהתגורר בקרית מוצקין, העתיק מושבו לתל אביב שם התיישב בלב העיר ברח' רוטשילד, כשהוא פותח בית מדרשו בביתו. ומעשהו בבוקרשט כך מעשהו בתל אביב, ביתו היה להכנסת אורחים ובית תמחול לרעבים וקשי יום ומקום לינה לזקוקים, ויצויין באותם שנים היו קשיי תחבורה מעיר לעיר בארה"ק ורבים וטובים מבני היהדות הנאמנה אנשי ירושלים של מעלה שנקלעו לת"א שהייתה מטרופוליס של יהדות מאיון סיבה שהיא, ידוע כי בביתו של הרבי מבוקרסט יקבלו ארחיה מוניה למהדרין מן המהדרין ומיטה להניח ראשם.

*

יחד עם פעילותו הרבה בהכנסת אורחים המשיך בקבלת קהל לעצה וברכה ורבים מתושבי העיר ומחוצה לה מכל העדות והחוגים עלו לביתו לקבל פניו ולקבל ברכתיו שהשפיע ממעון הברכות ורבים מספרו המה סיפורי המופת שהתגלגלו מפה לאוזן והשמעה אמרה כי הרבי מבוקרשט בכוחו לחולל ניסים ונפלאות ושמו התפרסם בשם טוב כצדיק נעלה ואיש מופת שהמונים התדפקו על דלתות ביתו לברכה וישועה.

*

עם התיישבותו בארה"ק. היה יוצא ונכנס בחצרות הקודש של כל האדמו"רים, שהכירו בגדולתו והוקירוהו עד מאד, ואכן באחד מביקוריו אצל כ"ק האדמו"ר בעל הבית ישראל מגור זצוק"ל, ששמע וידע את גדולתו ורוב פעליו קם האדמו"ר מכסאו, והגיש לו כסא...

במיוחד היה מקורב אצל כ"ק האדמו"ר מבוהוש זי"ע, שהכירו עוד מרומניה, וגם כאן קבע מושבו בקרבת בית מגוריו ברחוב רוטשילד בתל אביב והוא העריצו וחיבבו

עד לאחת.

הסתלקותו לשמי רום

בשנת תשמ"ד - שנה לפני פטירתו, המליצו לו הרופאים, שיטע בימות הקיץ לירושלים, עקב חולשתו ומצב בריאותו הרופפת, שם יוכל האריז הצח להשפיע על בריאותו לטובה. הוא אכן נסע, ושהה מספר שבועות בביתם של משפחה ממכריו. וסופר כי בעלת הבית היתה אישה חולנית וסבלה משיטוק, והיתה רחוקה למיטתה, ואעפ"כ לא נמנעו בני הבית מלכבדו בכל כוחם, ומילאו את כל מחסורו, ואת כל צרכיו.

לפני שובו לביתו, צוה הרבי לבתו הרבנית תחי', שתקנה שעון יקר, כדי לתת למשפחה כאות הוקרה, על נדיבותם הרבה. ובעת שנפרד מהם אמר בזה"ל: "כמו שהשעון הלזה הולך, כך תתחיל האשה ללכת ולהבריא, עד שתבריא לגמרי ותשובה לאינתה..." ואכן תוך ימים מספר, חל שיפור ניכר במצבה, ולאחר מספר חודשים, כבר הבריאה, ושבה להלך ברגליה כאחד האדם.

בפורים האחרון שלפני פטירתו, ישב בסעודת פורים בחברת משפחתו, מכריו, ידידיו וחסידיו ואורחים רבים, שנהנו מדברי התורה בעיניני היום שקלחו מפיו ולא ידעו כי זהו החג האחרון בחייו עלי אדמות. אמנם שבועיים לפני פטירתו בסעודת שבת, רמז בחשאי לסובביו כי קיצו קרב ובא ורק נכדו שישב, שמו את הדברים...

כאבים עזים היו תוקפים אותו מדי פעם בפעם, והוא לא נגח, ואף לא אנהל קלה לא הוציא מלבו. יסוריו היו ללא נשוא, אך על פניו לא ניכר מאומה.

בערב ימיו נפל למשכב ממנו לא קם, את סדרי ימיו המלאים ניהל ברמה עד ערב יום הסתלקותו יום ו', ערב שבת הגדול, בו' בניסן תשמ"ה, שאז לא חש בטוב, ובני ביתו מיהרו להחיש לו עזרה. ולאחר כרבע שעה השיב את נשמתו הטהורה ליוצרה במיתת נשיקה, כשיצאי חלציו עומדים סביב מטתו, עם הסתלקותו הכואבת הותיר אחריו אבלים ומוזועזעים, בני משפחתו שיכלט"א, והמוני אוכלי שולחנו בוכים ומיצרים על הסתלקותו של עטרת ראשם ומיטיבם ואיש חסדם.

הסתלק לעולמו, זקן ושבע ימים ומעשים, ביום עש"ק ז' ניסן תשמ"ה והוא כבן שבעים, בהלווית רבת משתתפים שיצאה מבית מדרשו ברחוב רוטשילד 64 בתל אביב בהשתתפות האדמו"ר מבוהוש זצ"ל אדמו"ר נדבורנא ש"ב וקהל רב, משם המשיכה ההלוויה לבית המדרש בוהוש ברחוב רוטשילד 112 ומשם לאחז העם לבנין מוסדות בעלזא בת"א. השאיר אחריו את זוגתו הרבנית הצ' ברכה ע"ה שהייתה שותפתו הפעילה בכל מעשיו הברוכים, את בנו הרה"צ ר' אהרן זעליג לופוביץ שליט"א מ"מ האדמו"ר מבוקרסט, ואת בתו תחי' הנשואה להרה"צ רבי אפרים דוב טייטלבוים שליט"א מהוסקוב, הממשיכים בדרכיו ובמסורת הנפלאה של ההכנסת אורחים לכל דכפין ולכל דצריך עד היום הזה, בית ההכנסת אורחים כאמור פועל כיום ברחוב רוטשילד 112 בת"א, היכן שהיה בית מדרשו של האדמו"ר מבוהוש, ובכך זכו לסגור מעגל, כאשר בית ההכנסת אורחים של האדמו"ר מבוקרסט התחיל לפעול בביתו של האדמו"ר מבוהוש ברחוב אולטן 38 בבוקרסט ורומניה, וכאן בארה"ק גם בבית מדרשו בתל אביב.

מצבתו לדורות

נוסח המצבה שנבקע על ציונו הק' בבית העלמין נחלת יצחק גבעתיים סמוך ונראה לחלקת מחזק ספון מרנא הצדיק משטפנשט זיע"א:

פ"ו

הרב הצדיק המפורסם

מנעוריו למד תורה ועבד בוראא מתוך יסורים שם במעונו מצאו מחסה ומפלט לבית נשברים הוא מלחמו נתן לרעבים פתו מצויה לעובדים ילדיו בצל קורתו, כהפצם במשכנו היו דרים צהל והסביר פנים יפות לכל ראל פניו מאירים תנו רבים מברכותיו נתנו עצה בדברים מבוררים קול נתן הוצק בן בשפתותיו בהנעימו אמרים קש"ת מ"ה משה יצחק לופוביץ זצ"ל אדמו"ר מבוקרשט תל אביב בן הרב החסיד מו"ה מנחם מענדל זצ"ל שימש ככתר הרבנות בבוקרשט אה"כ עלה לארה"ק והקים בית מדרש והכנסת אורחים ע"ש חמיו יקינו בעל מארם חיים זצ"ל נלב"ע ביום ז' ניסן תשמ"ה לפ"ק ת.נ.צ.צ.ה.

תשרי"ח נלכדו הרב אהרן טייטלבוים שליט"א שטרך והמציא לירינו את תולדותיו שכתב בקובץ מיוחד שה"ל לפני כעשרים שנה ואת תמונת מצבתו

באר בשדה - שטפנשט